

ОЦІНКА ТА УПРАВЛІННЯ ВИРОБНИЧИМ ПОТЕНЦІАЛОМ ПІДПРИЄМСТВА

У цій статті обґрунтовано сутність і структуру виробничого потенціалу, принципи його формування та системні характеристики. Розглянуто підходи до оцінки виробничого потенціалу промислових підприємств.

The present article grounds the essence and structure of the manufacturing potential, principles of its formation and its system characteristics. The approaches to the estimation of the manufacturing potential of the industrial enterprises are considered.

Визнаючи значний прогрес у галузі інформаційних технологій, не слід применшувати тих обставин, що без достатніх техніко-технологічних, матеріальних, трудових і фінансових ресурсів економіка успішно розвиватися не може, оскільки інформація хоча і є, безумовно, рушійною силою інноваційного розвитку, дівкою вона все-таки стає лише в конкретних практичних проявах: спорудах, нових видах техніки і технологій, більш прогресивних формах організації праці, виробництва, фінансів тощо, які в сукупності формують виробничий потенціал підприємств, галузей, регіонів та країни загалом.

Існує декілька підходів до концепції виробничого потенціалу підприємства. Виходячи з цього, існують різні погляди щодо структури виробничого потенціалу, тобто елементів, з яких він складається.

Отже, метою статті є визначення сутності, оцінки та управління виробничим потенціалом промислового підприємства.

Актуальність обраної теми полягає в тому, що в сучасних умовах досягнення високих техніко-економічних показників виробництва неможливе без збалансованого розвитку як основного виробництва, так і виробничої та соціальної інфраструктури.

Поняття «виробничий потенціал» у науковій літературі одним з перших використав А.І. Анчишкін, включивши в нього сукупність ресурсів, які в процесі виробництва стають факторами виробництва.

Сучасні автори такі, як Федонін О.С., Рєпіна І.М. та Олексюк О.І. - визначають виробничий потенціал підприємства як наявні та приховані можливості підприємства щодо залучення та використання факторів виробництва для випуску максимально можливого обсягу продукції. Його треба також сприймати як сукупність ресурсів, що функціонують та здатні виробляти певний обсяг продукції [4, с.14].

Шершньова З.Є. визначає виробничий потенціал підприємства як систему взаємозв'язаних елементів, які виконують різні функції у процесі забезпечення випуску продукції та досягнення інших цілей розвитку підприємства [5, с.95].

Донець Ю.Ю. вважає виробничий потенціал синонімом виробничої потужності підприємства і тому трактує його як «максимально можливий річний, добовий, годинний або віднесений до іншої часової одиниці обсяг випуску продукції» [2, с.3].

В той же час слід відзначити, що основне призначення виробничого потенціалу полягає в створенні нових вартостей, а його елементи повинні цілеспрямовано адаптуватися до вимог продукції, що виготовляється. Це призначення він зможе виконати,

коли склад і характеристики елементів виробничого потенціалу відповідають і визначаються параметрами продукції, що виготовляється [6, с.27].

Вибір найважливіших ресурсів, які входять до складу виробничого потенціалу є досить складною проблемою. Заслугує на увагу системний підхід тих авторів, які до складу виробничого потенціалу вводять природні ресурси, це зокрема, Федонін О.С., Рєпіна І.М. та Олексюк О.І., у той же час такий підхід є правомірним лише щодо виробничого потенціалу країни, регіону або галузей промисловості. Що ж стосується виробничого потенціалу промислових підприємств, то до його складу доцільно включати матеріально-сировинні ресурси, які беруть безпосередню участь у процесах виготовлення продукції.

За функціональною ознакою всі елементи виробничого потенціалу промислового підприємства можна умовно поділити на дві групи:

1) елементи, які беруть безпосередню участь у виготовленні продукції, тобто формують так зване основне виробництво і утворюють сферу його технічного обслуговування (основні виробничі фонди, матеріально-сировинні та трудові (промислово-виробничий персонал) ресурси);

2) елементи, які опосередковано сприяють виробничим процесам, тобто нематеріальними (технологія та інформація) [9, с.51].

Виробничий потенціал підприємства це система взаємопов'язаних елементів, які виконують різні функції у процесі забезпечення випуску продукції та досягнення інших цілей розвитку підприємства [4, с.28]. А тому можна стверджувати, що йому притаманні всі основні риси будь-якої системи.

Перша з них - цілісність. Вона означає, що всі елементи потенціалу підпорядковані загальній меті, яка стоїть перед системою. В процесі управління цілісність потенціалу забезпечується реалізацією таких принципів: спільності та єдності цільової функції для виробничого потенціалу і кожного його елемента, спільності критеріїв ефективності, функціонування і розвитку елементів і самого потенціалу в цілому [1, с.57].

Другою відмінною рисою потенціалу є складність. Вона виявляється в наявності декількох основних елементів, кожний з яких є сукупністю окремих частин. Наприклад, виробничий потенціал підприємства включає основні виробничі фонди, які серед інших елементів містять робочі машини і устаткування, що містять в свою чергу, основне технологічне устаткування. Останнє включає металорізючі верстати, що містять також верстати і т.д. [1, с.58-59].

До третьої характерної особливості виробничого потенціалу слід віднести взаємозамінність, альтернативність його елементів. Але її не слід розуміти суттєво механічно, хоча в її основі лежать технічні і технологічні особливості виробництва (наприклад, заміщення живої праці машиною). Тому як одну з форм взаємозамінності елементів виробничого потенціалу слід розглядати економію виробничих ресурсів у результаті вживання нового устаткування, технології, енергії, інформаційних ресурсів і методів організації управління і виробництва. При цьому ступінь альтернативності не постійний і залежить від економічної ситуації, рівня розвитку виробничого потенціалу, особливостей господарської системи. Також важливо зрозуміти, що теоретично елементи можуть заміщати один одного необмежено, але існує межа взаємозамінності. Крім того, це процес періодичний за своїми кількісними характеристиками і за часом. В цілому, завдяки ці-

характеристи
[1, с.59].

Четверт
елементів
співвідношен
Інтегральна
потенціалу, є
умов поліпш
виробничого
одночасної м

П'ятою
до сприйнят
розвитку шл
ідей. При ц
ефективними

Шостою
про можливо
інших видів
до підвище
нестабільнос
прискорення

Сьомою
визначаютьс
бажанні калі
джерело над
профспілкам

Нарешт
полужність.
Полужність
господарськ
спувають ва
економічним

Всі заз
можна класи
характерист
віднести ціл
Якшими ха
досягнень і
Соціально-е
спувають
Заввич
кондик.

характеристичі, елементи потенціалу мають здатність досягати збалансованої їх рівноваги [1, с.59].

Четвертою характеристикою виробничого потенціалу є взаємозв'язок і взаємодія його елементів – як якісних, так і кількісних, тобто виражену мірою відповідності і співвідношення речовинних, особистих і нематеріальних чинників виробництва. Інтегральна дія елементів наводить на думку про наявність структур виробничого потенціалу, відповідних його мінімальній і максимальній віддачі. Стає зрозумілим, що за умов поліпшення лише одного елемента неможливо досягти істотного зростання віддачі виробничого потенціалу. Отримати найвищу віддачу потенціалу можливо тільки за умов одночасної модернізації всіх його елементів [1, с.60-61].

П'ятою характерною ознакою виробничого потенціалу можна назвати його здатність до сприйняття як елементів новітніх досягнень науково-технічного прогресу, здатність до розвитку шляхом безпосереднього і систематичного використання нових технологічних ідей. При цьому виробництва з більш високою науково-технічною місткістю є більш ефективними та мають ширші перспективи розвитку [1, с.63].

Шостою характерною особливістю виробничого потенціалу є гнучкість. Вона свідчить про можливість переорієнтації виробничої системи на випуск нової продукції, використання інших видів матеріалів тощо, без докорінної зміни його матеріально-технічної бази. Вимога до підвищення гнучкості виробничого потенціалу особливо актуальна в умовах нестабільності ринкових обставин, зростання коливаний обсягу та структури попиту, різкого прискорення темпів науково-технічного прогресу в промисловому виробництві [1, с.66].

Сьомою відмінною характеристикою є класовий характер. Цим значною мірою визначаються його масштаби та структура. Так, мета модернізації виробництва полягає в бажанні капіталу відмовитись від вирішення соціальних проблем, одержати нове стабільне джерело надприбутку, знайти ефективний засіб тиску на працівників і знаряддя боротьби з профспілками [1, с.68].

Нарешті, слід зазначити ще одну характеристику виробничого потенціалу – його потужність. Вона є кількісною оцінкою продуктивної здатності потенціалу підприємства. Потужність потенціалу, будучи об'єктивно визначеною, показує місце конкретного господарського підрозділу в галузевому і народно-господарському потенціалах. Вона служить важливою зв'язуючою ланкою між виробничим потенціалом, науково-технічним і економічним потенціалом суспільства [1, с.69].

Всі зазначені характерні риси виробничого потенціалу промислового підприємства можна класифікувати за певними ознаками: внутрішні засоби і особливості структури, якісні характеристики, соціально-економічні відмінності. До структурних особливостей слід віднести цілісність, складність, взаємозамінність елементів, їх взаємозв'язок і взаємодію. Якісними характеристиками можна вважати здатність елементів потенціалу до сприйняття досягнень науково-технічного прогресу, гнучкість, потужність виробничого потенціалу. Соціально-економічні відмінності полягають в класовому характері та здатності володіння потужностями [6, с.30].

Зазвичай, для визначення розміру виробничого потенціалу використовують різні підходи.

Вченими-економістами сформовано три основні підходи до визначення виробничого потенціалу: ресурсний (або обліково-звітний), структурний (функціональний) та цільовий (проблемно-орієнтований).

1. Ресурсний підхід, зорієнтований на визначення виробничого потенціалу як сукупності виробничих ресурсів, визначає його величину як суму фізичних і вартісних оцінок окремих його складових.

2. Структурний підхід, зорієнтований на визначення раціональної структури виробничого потенціалу підприємства, визначає його величину, виходячи з прогресивних норм і нормативних співвідношень, заданих найбільш досконалими технологіями, організацією виробництва загалом і окремих підсистем підприємства, що використовуються в галузі.

3. Цільовий (проблемно-орієнтований) підхід, спрямований на визначення відповідності наявного потенціалу досягненню поставлених цілей, визначає його величину як рівень відповідності окремих складових потенціалу необхідному, дещо ідеальному уявленню про склад, структуру та механізми функціонування потенціалу для виготовлення конкурентоспроможної продукції [5, с.99-102].

Отже, виробничий потенціал підприємства можна оцінити як сукупність усіх його елементів. Розглянемо більш детально оцінку його складових.

Визначення вартості основних виробничих фондів як елемента потенціалу слід проводити, виходячи із середньорічної вартості тільки його основних промислово-виробничих фондів (оскільки непромислові не пов'язані з процесом виробництва). У той же час їх вартість постійно змінюється, тому її можна фіксувати тільки на обмежений період часу - квартал, рік. Для підтримки основних фондів в працездатному стані проводяться поточні та капітальні ремонти, здійснюється їх модернізація. Витрати на ці роботи збільшують вартість основних виробничих фондів, тоді їх вартість складатиме:

$$\text{Софб} = \text{Совф} + \text{Врм}, \quad (1)$$

де Софб - середньорічна балансова вартість основних виробничих фондів;

Совф - середньорічна вартість основних виробничих фондів;

Врм - витрати на ремонти та модернізацію основних виробничих фондів.

Вартісне вимірювання промислово-виробничого персоналу можна здійснити лише непрямым чином, прийнявши заробітну платню як грошову оцінку вартості праці. Але вона враховує тільки частину трудових витрат, інша їх частка бере участь в створенні додаткової вартості. Крім того, у вартість промислово-виробничого персоналу повинні включатися витрати, пов'язані з його навчанням, перепідготовкою і підвищенням кваліфікації. Враховуючи ці витрати вартість елемента потенціалу «промислово-виробничий персонал» буде дорівнювати [6, с.40]:

$$\text{Стр} = \text{Фзп} + \text{Фмз} + \text{Зн} + \text{Зпп} + \text{Зпк}, \quad (2)$$

де Фзп - фонд заробітної плати промислово-виробничого персоналу;

Фмз - фонд матеріального заохочення;

Зн - витрати на навчання кадрів;

Зпп - витрати, пов'язані з перепідготовкою кадрів;

Зпк - витрати на підвищення кваліфікації промислово-виробничого персоналу.

Визначення вартості - облік тільки первинних витрат, які витрачаються кожен рік.

Четвертим елементом є вартість нових технологічних підприємств:

де Ст - вартість нових технологічних підприємств;
Стд - вартість технологічних підприємств;
Стн - вартість нових технологічних підприємств;
Стл - вартість нових технологічних підприємств;
У статистиці про нових технологічних підприємств застарілих підприємств технології.

Останній елемент специфічну функцію виробничого потенціалу інформація включає вдосконалення організації проблематичним визначаються витрати (тобто умовна вартість).

Маючи вартість розрахувати таким чином.

де П - величина і
Совб - середньорічна
Стр - вартість елементів
Сер - вартість елементів
Ст - вартість елементів
Сі - вартість елементів

Визначення рівня ресурсів, які проводять

При експрес-оцінці ключових узагальнено деталізується, кількість

Як зазначалося йде про виробничий потужність.

Визначення вартості енергетичних ресурсів (Сер) не викликає труднощів. Тут головне - облік тільки первинних енергоносіїв, тобто тих, які поступають ззовні та на придбання яких витрачаються кошти.

Четвертим елементом виробничого потенціалу є «технологія». Це ресурс тривалого використання. Її вартість змінюється залежно від залучення до виробничого споживання нових технологічних процесів або як висновку з нього - застарілих. Тому вартість технології виробництва:

$$Ст = Стд + Стн - Стл, \quad (3)$$

де Ст - вартість виробничих технологій, що використовуються;

Стд - вартість технологій, діючих на підприємстві, на початок періоду;

Стн - вартість знов освоєних технологій;

Стл - вартість технологій, використання яких припинено в даному періоді.

У статистиці промисловості відображаються лише витрати, пов'язані з освоєнням нових технологічних процесів (не визначається балансова вартість, не реєструється вибуття застарілих процесів), тому використовуються непрямі методи визначення вартості технології.

Останній елемент виробничого потенціалу підприємства - інформація, яка являє собою специфічну форму існування наукових знань. Інформація має вартість. У рамках виробничого потенціалу, окрім власне інформаційних ресурсів і знань персоналу, інформація включає різноманітні компоненти, що подають зміст заходів в сфері вдосконалення організації виробництва, праці та управління. Залишається проблематичним визначення необхідних витрат на її пошук і підготовку. Тому визначаються витрати на інформацію в процесі виробничої діяльності, а не сама її вартість (тобто умовна вартісна оцінка.) [6, с.41].

Маючи вартість кожного елемента виробничого потенціалу підприємства, можна розрахувати таким чином її загальну величину:

$$\Pi = Совб + Стр + Сер + Ст + Сі, \quad (4)$$

де П - величина виробничого потенціалу підприємства;

Совб - середньорічна балансова вартість основних виробничих фондів;

Стр - вартість елемента потенціалу «промислово-виробничий персонал»;

Сер - вартість енергетичних ресурсів;

Ст - вартість виробничих технологій, що використовуються;

Сі - вартість елемента «інформації».

Визначення рівня виробничого потенціалу може містити як експрес-оцінку, так і оцінку ресурсів, які проводяться за різними напрямками дослідження, що деталізується.

При експрес-оцінюванні рівня виробничого потенціалу достатньо розглянути три-п'ять ключових узагальнюючих показників оцінки кожної складової; при оцінюванні, що деталізується, кількість аналізованих показників є значно вищою. [6, с.42].

Як зазначалося раніше, слово «потенціал» означає силу, можливість, але коли мова йде про виробничий потенціал підприємства, то, звісно, ми маємо говорити про його потужність.

Отже, виробнича потужність – це максимально можливий випуск продукції, передбачений на відповідний період (декаду, місяць, квартал, рік) у заданій номенклатурі та асортименті, враховуючи оптимальне використання наявного обладнання та виробничих площ, прогресивних технологій, передової організації виробництва та праці [3, с.170].

У практиці господарювання виокремлюють три види потужності підприємства: проектну, поточну (фактично досягнуту), резервну. Проектною є потужність, яка визначається в процесі проектування, реконструкції (розширення) діючого або будівництва нового підприємства: вона вважається оптимальною, оскільки склад і структура устаткування відповідають структурі трудомісткості запроєктованої номенклатури продукції, і має бути досягнута протягом нормативного терміну її освоєння. Поточна (фактично досягнута) виробнича потужність визначається періодично у зв'язку зі зміною умов виробництва (номенклатури і структури трудомісткості продукції) або перевищенням проектних показників. При цьому обчислюють вхідну (на початок року), вихідну (на кінець року) та середньорічну потужність підприємства. Резервна потужність повинна формуватись і постійно існувати в певних галузях національної економіки: електроенергетиці і газовій промисловості – для покриття так званих пікових навантажень в електро- та газових мережах, надійного забезпечення енергоресурсами споживачів на період виконання ремонтно-аварійних робіт; харчовій індустрії – для переробки істотно збільшеного обсягу сільськогосподарської сировини, що швидко псується, у високоврожайні роки; на транспорті – для перевезення збільшеної кількості пасажирів у літні місяці; в машинобудуванні та інших галузях – для підготовки виробництва та освоєння випуску нових видів устаткування (агрегатів, приладів) і конструкційних матеріалів тощо [7, с.241].

Для ефективного функціонування підприємства необхідно щорічно уточнювати величину показників виробничої потужності. Цьому в повній мірі можуть відповідати показники вхідної, вихідної і середньорічної діючої виробничої потужності підприємства.

Вхідна діюча виробнича потужність розраховується на перше січня поточного року; вихідна – на перше січня планового періоду. Вони відображають потенційні можливості виробництва, кількісний і якісний склад техніки на конкретний період часу та ступінь її освоєння.

В основу розрахунку вхідної діючої виробничої потужності закладені дані, що відображають досягнутий рівень виробництва.

Вихідна виробнича потужність визначається на основі обліку ліквідації вузьких місць, запланованого введення в дію нових потужностей шляхом реконструкції, капітального будівництва та приросту потужності в результаті реалізації плану організаційно-технічного розвитку підприємства, а також передбаченого вибуття потужностей [6, с.22-23].

Важливим показником використання виробничого потенціалу підприємства є коефіцієнт використання виробничої потужності. Він визначається як відношення фактичного (планового) випуску продукції за рік до середньорічної виробничої потужності.

Величина коефіцієнта використання виробничої потужності залежить від ступеня використання основних фондів (зокрема, устаткування) підприємства [8, с.146].

Суть процесу управління виробничим потенціалом промислового підприємства полягає в активному впливі на керований об'єкт з метою підвищення ефективності його функціонування та забезпечення умов для розвитку. Ефективність процесу управління

визначається за допомогою відповідних показників, які відповідає певне значення виробничим потенціалом управління, при якому він

Оскільки основним досягненням максимального оптимального використання виробничим потенціалом досягнення найвищих і розуміємо найкращі результати підприємства. Виходячи загальноекономічної стратегії оптимальних функціональних – на пошук ефективних і досягнути поставленої потенціалу об'єктів управління.

А тому, вирішення використання і прискорення загальною вимагає відповідного швидкого ефекту від його форму відтворення виробничих умов види і боку, необхідно забезпечити

Отже, підходи до досить різні, що пов'язані структури виробничого оцінювання.

Також слід зазначити систему взаємозв'язку досягненні мети.

Література:

1. Авдеенко В.Н., Котло 1995. – 208 с.
2. Донец Ю.Ю. Эффект Знание, 1998. - 123 с.
3. Зайцев Н.П. Эконом доп. – М.: ИНФРА-М, 20
4. Федонін О.С., Реліна Навч. посібник. – К.: КНУ
5. Шершньова З.Є. Ст КНЕУ, 2004. – 699 с.
6. Управление потенц Г.М. Остапова, Р.В. Се

визначається за допомогою обраних критеріїв: кожному варіанту системи управління відповідає певне значення критерію ефективності. Звідси, оптимальне управління виробничим потенціалом полягає в тому, щоб знайти та реалізувати такий варіант управління, при якому відповідний критерій досягне бажаного значення [9, с.53].

Оскільки основним критерієм ефективності функціонування підприємства є досягнення максимального (або заданого) кінцевого результату діяльності при оптимальному використанні його ресурсів, то, відповідно, основне завдання управління виробничим потенціалом полягає передусім у раціональному розподілі ресурсів із метою досягнення найвищих показників. Під досягненням найвищих показників діяльності ми розуміємо найкращі результати стосовно кінцевої мети діяльності та стратегій розвитку підприємства. Виходячи із зазначеного, можна сказати, що, з одного боку, на формування загальноекономічної стратегії розвитку промислових підприємств впливає вибір оптимальних функціональних стратегій (виробничої, цінової, інвестиційної), а з іншого боку, - на пошук ефективних механізмів (організаційних і фінансових), за допомогою яких можна досягнути поставленої мети, впливають процеси організації та відтворення виробничого потенціалу об'єктів управління (промислових підприємств).

А тому, вирішення основних завдань, пов'язаних із підвищенням ефективності використання і прискоренням розвитку виробничого потенціалу промислових підприємств, загалом вимагає відповіді на два запитання: що впроваджувати і яким чином досягнути швидкого ефекту від впровадження? Для цього, з одного боку, слід обрати раціональну форму відтворення виробничого потенціалу, визначити найефективніші для даних виробничих умов види нової техніки, технології, способи організації виробництва. З іншого боку, необхідно забезпечити достатнє фінансування процесів відтворення потенціалу.

Отже, підходи до пояснення сутності та змісту виробничого потенціалу виробництва досить різні, що пов'язано з його складністю. Такий стан обумовлює різні погляди щодо структури виробничого потенціалу, що в свою чергу, впливає на підходи щодо його оцінювання.

Також слід зазначити, що виробничий потенціал підприємства являє собою складну систему взаємопов'язаних та взаємодіючих елементів, які виконують різні функції при досягненні мети.

Література:

1. Авдеенко В.Н., Котлов В.А. Производственный потенциал предприятия. – М.: Экономика, 1995. – 208 с.
2. Донец Ю.Ю. Эффективность использования производственного потенциала. – Киев.: Знание, 1998. - 123 с.
3. Зайцев Н.Л. Экономика промышленного предприятия: Учебник. – 4-е изд., перераб. и доп. – М.: ИНФРА-М, 2002. – 384 с.
4. Федонін О.С., Реліна І.М., Олексюк О.І. Потенціал підприємства: формування та оцінка: Навч. посібник. – К.: КНЕУ, 2004. – 316 с.
5. Шершньова З.Є. Стратегічне управління: Підручник. – 2-е вид., перероб. і доп. – К.: КНЕУ, 2004. – 699 с.
6. Управление потенциалом предприятия. Конспект лекций для студентов ЗГИА / Сост. Г.М. Остапова, Р.В. Севастьянов – Запорожье: ЗГИА, 2006. – 212 с.

7. Економіка підприємства: Підручник / За заг. ред. С.Ф. Покропивного. – Вид. 2-ге, перероб. та доп. – К.: КНЕУ, 2001. – 528 с.
8. Економіка підприємства: Навч. посібник. / А.В. Шегда, Т.М. Литвиненко, М.П. Нахаба та ін.; За ред. А.В. Шегди. – К.: Знання-Прес, 2001. – 335 с.
9. Іщук С.О. Концептуальні засади формування та розвитку виробничого потенціалу промислових підприємств // Регіональна економіка. - 2005. - №3. - С. 48-56.

ІНТЕНСИВНИЙ ЗР

В статті розглядається сутнісні характеристики циклу економічного зростання, необхідності переходу до інтенсивного типу економічного зростання, а також роль людського капіталу як необхідної умови цього процесу.

The article is devoted to the essential characteristics of the economic growth cycle, the necessity of transition to the mainly intensive type of economy growth, and the role of human capital as a necessary condition for this process.

Сучасний рівень розвитку економіки характеризується процесом формування інтенсивного типу економічного зростання. Головною складовою цього процесу є інвестиції. Визначальним елементом економічного зростання сьогодні передбачати пріоритетність інвестицій. Виходячи із ситуаційно-економічних потреб, необхідно розширити масштаби інвестиційного процесу, збільшити його обсяги.

Людський ресурсний потенціал є одним з основних факторів економічного зростання. Загальновідомим є той факт, що інвестиції в освіту та здоров'я є необхідними для підвищення продуктивності та спроможності економіки.

В цілому ж здійснення інвестицій в людський капітал, у якому він виступає як головний чинник, інвестиції лише в освіту, охорони здоров'я, мобільності і т.д. Їх зміст має бути цілеспрямованим на розвиток людського капіталу і самовдосконаленню. Зростання економіки вимагає всього відтворювального процесу.

Враховуючи попереднє, вважаємо за необхідне звернути увагу на приділення інтенсивності інвестицій.

Суть відтворення економіки полягає в розумових, фізичних, про...